

Ekonom Kovanda: „Češi se nechávají holit jako ovečky.“ A nejen to!

- CZ24 News | 5. září 2023

ČESKO: Ekonom Lukáš Kovanda tvrdí, že vláda Petra Fialy couvá od záměru zestátnit ČEZ. Prý si za to mohou i Češi, kteří si málo říkají o vyšší platy, takže se vláda obejde i bez zestátnění polostátního energetického gigantu. Češi se podle Kovandy nechají vysokými cenami všeho holit jako ovečky.

Češi podle ekonoma Lukáše Kovandy doplácují na svou bojácnost, když si mají říct o vyšší plat.

„Nízké mzdové nároky Čechů a jistá jejich bojácnost při mzdovém vyjednávání se svými zaměstnavateli a šéfy představují klíčový důvod, proč se Fialově vládě daří ‚zalepovat‘ dluh postupnou stabilizací veřejného zadlužení k HDP. Navíc vláda díky této stabilizaci nyní evidentně upouští od svého loňského plánu získat pod svoji kontrolu, znárodnit, klíčové tuzemské elektrárny a výrobu elektřiny jako takovou – a mít tak pod kontrolou cenotvorbu elektřiny,“ napsal Kovanda na sociální síti X.

Vláda prý v současné chvíli dokázala stlačit schodek státního rozpočtu na 195 miliard, přičemž počítá pro celý rok 295 miliard. Podle Kovandy lze už teď říct, že pro rok 2023 hospodaření státu neskončí fiaskem, což je pro Fialovu vládu dobrá zpráva.

„Vládu z podstatné míry zachraňují vysoké příjmy ze zisku firem – ať už v podobě daní nebo dividend. Vždyť klíčovým důvodem, proč se jí v srpnu třetí měsíc v řadě podařilo snížit průběžný deficit, je jednak tučná dividendy ČEZ a jednak také solidní inkaso ze zisků firem. Na dividendě ČEZ získala v srpnu státní kasa historicky rekordních 54 miliard korun. Inkaso státní kasy z daně ze zisků firem – tedy z daně z příjmu právnických osob – bylo v srpnu meztročně vyšší o více než 38 procent, tedy o zhruba 34 miliard korun. Za tímto výrazným nárůstem stojí zejména vyšší daně placené energetickými podniky – nejen ČEZ – a také bankami a dalšími finančními společnostmi. Obecně nárůst inkasa z daně ze zisků firem však odráží také právě onu jistou ‚krotkost‘ českých zaměstnanců ve mzdovém vyjednávání,“ poznamenal k tomu ekonom.

Češi podle Kovandy platí, co si firmy řeknou a doplácují na to. „Češi se nechávají holit jako ovečky.“

A stát se tak nemusí zabývat otázkou získání kontroly nad sítí elektráren. Pro vládu je to výhodné ještě z jednoho důvodu. Když nebude zestátnňovat ČEZ, nebude muset čelit žalobám a případně arbitrážím současných menšinových akcionářů.

Lukáš Kovanda
@LukasKovanda

...

Proč vláda nyní couvá se svým plánem znárodnit ČEZ a klíčové elektrárny v ČR? I proto, že Češi si málo říkají o přidání, takže se vládě daří „zalepovat“ svůj dluh

Nízké mzdové nároky Čechů a jistá jejich bojácnost při mzdovém vyjednávání se svými zaměstnavateli a šéfy představují klíčový důvod, proč se Fialově vládě daří „zalepovat“ dluh postupnou stabilizací veřejného zadlužení k HDP. Navíc vláda díky této stabilizaci nyní evidentně upouští od svého loňského plánu získat pod svoji kontrolu, znárodnit, klíčové tuzemské elektrárny a výrobu elektřiny jako takovou – a mít tak pod kontrolou cenotvorbu elektřiny.

Letos v srpnu se vládě podařilo stlačit dosavadní schodek za rok 2023 na úroveň nižší než 200 miliard, konkrétně na 194,6 miliardy korun. Přitom pro letošek má kabinet vytyčený jako maximální možný schodek 295 miliard korun. Ve zbývajících čtyřech měsících roku se tedy může zadlužit o zhruba 100 miliard korun, a přitom stále svůj vytyčený schodek nepřevýší. To je z hlediska vlády příznivý vývoj. Na jaře už totiž její schodek přechodně převyšoval dokonce 270 miliard korun, někteří analytici hovořili o tom, že celkový letošní schodek pod 400 miliard bude pro ni úspěchem, a zdálo se, že novelizace rozpočtového zákona – a navýšení „povoleného“ letošního schodku třeba na 350 miliard – je nevyhnutelná.

Ne snad, že by vláda mohla mít splnění schodku 295 miliard za „hotovou věc“, nicméně se zdá, že naprostým fiaskem – tedy deficitem v rozsahu kolem 350 miliard a vyšším – už její letošní hospodaření rozhodně neskončí.

Vládu z podstatné míry zachraňují vysoké příjmy ze zisku firem – ať už v podobě daní nebo dividend. Vždyť klíčovým důvodem, proč se jí v srpnu třetí měsíc v řadě podařilo snížit průběžný deficit, je jednak tučná dividendy ČEZ a jednak také solidní inkaso ze zisků firem.

Na dividendě ČEZ získala v srpnu státní kasa historicky rekordních 54 miliard korun. Inkaso státní kasy z daně ze zisků firem – tedy z daně z příjmu právnických osob – bylo v srpnu meziročně vyšší o více než 38

příjmu právnických osob – bylo v srpnu meziročně vyšší o více než 38 procent, tedy o zhruba 34 miliard korun. Za tímto výrazným nárůstem stojí zejména vyšší daně placené energetickými podniky – nejen ČEZ – a také bankami a dalšími finančními společnostmi. Obecně nárůst inkasa z daně ze zisků firem však odráží také právě onu jistou „krotkost“ českých zaměstnanců ve mzdovém vyjednávání.

Vždyť podle průzkumu poradenské společnosti PwC z přelomu roku si letos o přidání plánovalo v Česku říci nejméně lidí ze sledované takřka padesátky zemí. Uvážíme-li, že Česko vykazuje jednu z nejvyšších inflací z těchto zemí a má mezi nimi nejpřehřátější trh práce, jedná se o až neuvěřitelný výsledek a přesvědčivé potvrzení – a to v mezinárodním srovnání – bojácnosti Čechů ve mzdovém vyjednávání.

Z této bojácnosti ovšem těží nejen firmy samotné, jimž v inflačním prostředí rostou marže a zisk, ale také stát, jemuž, jak vidíme, rostou daně z tohoto zisku. A příjmy z těchto daní pak státu pomáhají „zalepovat“ dluh a snižovat už třetí měsíc v řadě vládní deficit. V příštím roce by jej vláda měla na řadu let stabilizovat na úrovni pod hodnotou tří procent HDP, plyne z prognózy ratingové agentury Fitch z minulého týdne. Hodnoty tří procent HDP a nižší odpovídají alespoň základní stabilizaci veřejných financí, neboť – například – jejich splnění představuje klíčové kritérium pro přijetí eura.

Kdo má svědomí dramatický nárůst ziskovosti firem jako ČEZ, Agrofert a dalších, z něhož tedy těží i stát a jeho daňové příjmy? Řadový občan. Toleruje totiž firmám a podnikům citelně vyšší marže. Takové, které nejen pokrývají objektivně navýšené náklady firem, třeba ty plynoucí z vyšších cen energií, ale dávají jim ještě vydělat navíc v porovnání s lety před pandemií a válkou. Řadový občan si kupuje méně zboží a služeb než roku 2019, ale za to „málo“, co pořídí, je ochoten platit dramaticky více, takže firmám pokrývá navýšené náklady a navýšenou marži. Tato roztočená maržově-inflační spirála je tedy nyní stěžejním zdrojem růstu cenové hladiny v ČR. Jinými slovy, Češi se nechávají holit jako ovečky.

Co s tím? Řadový občan by měli překonat svoji bojácnost a říci si o výrazné přidání v zaměstnání. Pokud na ně zaměstnavatel nepřistoupí, měli by odejít jinam. Nejde o volání po plošném růstu platů ve státní sféře. Tam by se naopak zvyšovat neměly, neboť nejsou kryty rostoucími zisky firem, ale

se naopak zvyšovat neměly, neboť nejsou kryty rostoucími zisky firem, ale rostoucím veřejným dluhem – tedy financovány z kapes budoucích generací. Kdo není spokojený s platem ve státní sféře, může začít podnikat nebo se nechat zaměstnat ve sféře soukromé – ta stále nabízí stovky tisíc volných pracovních míst. Uleví se tím i státu, neboť se dále zpomalí tempo jeho zadlužování.

Dokud si Češi nebudou říkat o výrazně větší přidání, budou mít firmy tučné zisky a stát pak tučný příjem z daní z tohoto zisku. Ten je nyní již zjevně tak tučný, že představuje zásadní důvod, proč stát poněkud zastřeně, ale přece „couvá“ se svým loňským plánem znárodnit klíčové elektrárny v ČR a výrobu elektřiny jako takovou.

Loni v červnu premiér Fiala v televizním projevu k národu přiblížil novou vládní strategii spočívající v tom – citujeme – „aby stát získal v blízké budoucnosti pod kontrolu celou síť tuzemských klíčových elektráren, tedy vlastní výrobu elektřiny.“ Tento pátek už ovšem premiér hovořil zcela jinak. V reakci na dotaz agentury Reuters uvedl – opět citujeme – že „nemluvil o převzetí výroby elektřiny, ale mluvil o tom, že stát musí získat významnější kontrolu nad energetickou infrastrukturou,“ například v podobě zakoupení zásobníků na plyn.

Takže v červnu 2022 vláda plánovala dostat pod svoji kontrolu výrobu elektřiny, a tím pádem i příslušnou cenotvorbu, ale v září 2023 už zjevně takový záměr nemá – a dokonce ústy svého premiéra tvrdí, že ani nikdy neměla.

Tato otočka o 180 stupňů může signalizovat, že vláda se prostě právě nyní snaží vycouvat ze svého kontroverzního záměru zestátnit podstatnou část výroby elektřiny ČR, což by fakticky znamenalo získat pod stoprocentní kontrolu podnik ČEZ, resp. alespoň tu jeho část, do níž výroba elektřiny spadá.

Vládní otočce ostatně nasvědčuje i aktuální vyjádření Karla Haase, poslance ODS a zpravodaje legislativy označované jako Lex ČEZ. Ten pro Hospodářské noviny v týdnu uvedl, že probíhají diskuse ohledně tří variant úprav dané legislativy. Všechny tři přitom znamenají, že by stát neměl možnost ani po přijetí Lex ČEZ tento podnik či jeho část převzít na základě

možnost ani po přijetí Lex ČEZ tento podnik či jeho část převzít na základě souhlasu pouze 75 procent hlasů přítomných na valné hromadě.

Čili: vláda se zřejmě zalekla reakce na dosavadní záměr přijít s legislativou umožňující faktické zestátnění výroby elektřiny na základě souhlasu pouze právě 75 procent hlasů přítomných na valné hromadě. Ta by jí sice umožňovala vytěsnit zhruba 30 procent menšinových akcionářů ČEZ za pro ni poměrně výhodných podmínek. Riskovala by ovšem zároveň žaloby a třeba i mezinárodní arbitráže, protože mezi menšinovými akcionáři ČEZ jsou například i významné a finančně silné americké fondy.

Navíc, vzhledem k tomu, že se vládě daří „zalepovat“ svůj dluh i bez zestátnění ČEZ, a vzhledem k tomu, že situace na energetických burzách napříč EU se stabilizovala, se podstoupení rizika spjatého se zestátněním ČEZ jeví jako stále méně adekvátní, ba už jako až kontraproduktivní. Tlak veřejnosti na snížení cen elektřiny opadá, přičemž ovšem ta samá veřejnost celkem ochotně splácí vládní dluh skrze svoji krotkost v mzdovém vyjednávání i ochotu „nechat se holit jako ta ovečka“. Tak proč by vláda za takových podmínek měla riskovat střet s armádou protřelých právníků toho či onoho amerického fondu, kteří rozhodně tak krotcí jako česká veřejnost nebudou?

V tom všem je třeba hledat jádro oné premiérový otočky o 180 stupňů, kdy zatímco loni chtěl zestátnit výrobu elektřiny v ČR, nyní už nechce – či alespoň říká, že nikdy nechtěl, resp. že o tom nemluvil.

10:25 dop. · 3. 9. 2023 · **38,4 tis.** zobrazení

[ZDROJ](#)